

6.Vroege verhouding met Jan Moerman

Vertaling van
6.Early Relationship with Jan Moerman
Door Corrie W. Moerman van Leeuwen

Toen ik negen jaar oud was kwam Jan Moerman (mijn toekomstige man) bij ons thuis met andere jongeren, om te oefenen voor een belangrijk toneelstuk dat elk jaar in onze kerk werd opgevoerd. Het was een historisch stuk dat drie uur duurde, met twee pauzes en gezang en het voordragen van gedichten door diegenen die geen rol in het toneelstuk hadden. De kerk was altijd vol, met meer dan driehonderd mensen. Het was een groot gebeuren voor jong en oud. Ik ben die avond nooit vergeten toen ze kwamen oefenen. Ik lag ziek in bed in de huiskamer, met waterpokken denk ik. Ik lag in de bedstee. Dat is een soort grote kast met deuren aan de voorkant die werden gesloten als het tijd was om te gaan slapen. Maar die avond was ik niet van plan om te gaan slapen. Ik stond op twee kussens te gluren door de kleine spleet tussen de deuren en ik zag Jan Moerman (twaalf jaar oud) van dichtbij in ons huis voor de eerste keer! Mijn broers hadden over het toneelstuk gesproken en zij vertelden ons dat Jan was gevraagd voor een jongensrol omdat hij een goede luide stem had (er was geen geluidsinstallatie in 1934). Ik heb een lange tijd geluisterd terwijl zij door het hele stuk heen gingen. Ik had gehoord dat het over de gebeurtenissen ging van “de 80-jarige oorlog”, toen Spanje met ijzeren vuist over Holland heerste van 1568 tot 1648. De protestanten verborgen hun bijbels en als de soldaten die zouden vinden werden de mensen vermoord op schavotten. De wreedheid van de oorlog werd ook uitgebeeld in de huizen. We wisten niet dat het zes jaar later oorlog zou zijn in Nederland van 1940 tot 1945.

Later zag ik vader (Jan) vaak wanneer hij met zijn vader naar de kerk liep. Zij zussen liepen met hun moeder. Vaak werd vaders naam genoemd door mijn broers omdat ze met hem in de jongerengroep zaten. Na elke bijeenkomst vroeg mijn moeder wie de leiding had van de bijbelstudie, omdat zij om de beurt het onderwerp introduceerden en vervolgens de discussie leidden. Het antwoord dat moeder kreeg was “dat was Jan Moerman” en ook “hij is altijd goed” of “hij zou dominee moeten worden”. Deze positieve opmerkingen gaven mij de indruk dat dit een jongen was die ik kon vertrouwen. Moeder vertelde mij eens (dit was een van haar raadgevende suggesties) “kijk altijd goed in de ogen van een jongen, dan kun je zien wat hij in zijn hoofd heeft”. Dat gebeurde een paar jaar later! Jan’s blauwe ogen waren oprecht en eerlijk. Op zondagmiddag bleef ik na de kerk in het dorp bij een vriendin, Bertha Klarenberg. We gingen ’s middags wandelen en soms kwamen we Jan tegen en Piet van de Burgh, die dikke vrienden waren. Dit was gedurende de maanden dat Jan niet kon melken door het ongeluk met zijn vingers. Op een middag gingen we weer naar de kerk met paard en wagen. Het moest een speciale dienst zijn geweest want moeder bleef gewoonlijk thuis met de kleinere kinderen. Na de dienst vroeg ik mijn vader of ik met Bertha alvast naar huis mocht lopen terwijl vader en moeder op visite gingen. Al gauw kwamen we Jan en Piet weer tegen en zij liepen met ons mee. Toen we halverwege waren haalde het gezin ons in. Vader stopte en vroeg: “Wil je nog meerijden Corrie, of loop je naar huis?” Natuurlijk wilde ik lopen maar ik vond dat ik moeder moest helpen met het klaarmaken van het eten.

Ik weet niet waarom ik bij Bertha was die ene zaterdag. Het was juni 1942 en we gingen kanoën met z’n vieren op de grote rivieren. Ik kon helemaal niet zwemmen en ik had geen idee of Jan dat kon. Hij was heel voorzichtig en zo heb ik het kanoën “doorstaan”. Hij bracht mij in januari 1943 voor de eerste keer thuis na catechisatie en meisjesgroep, met toestemming van mijn ouders. Hij bracht mij vaak thuis gedurende de winter als het donker was. Twee keer ben ik lastig gevallen door een man onderweg naar huis. Een probeerde mij in zijn vrachtwagen te krijgen terwijl ik fietste en later werd ik lastig gevallen door een enge man op een fiets. Daarom gaven mijn ouders Jan toestemming mij thuis te brengen. Wanneer de bijeenkomst was afgelopen ging ik met zijn zus Nel naar zijn huis, de eerste boerderij buiten het dorp en ik wachtte tot het melken bijna klaar was. Zijn vader zei dan: “Ik

zal de laatste koe melken, dan kun jij Corrie naar huis brengen". Als er tijd was liepen we soms met de fiets over de lange laan of we fietsten naar "het korenlaantje", een laantje dichtbij ons huis, dat ik onze "minnaarslaan" noem. Dit was de "beroemde" laan waar verschillende van mijn broers en zussen de GROTE VRAAG gesteld kregen! Deze speciale laan had oude bomen aan beide kanten die naar elkaar toe groeiden. Dit moet ons allemaal op een speciale manier hebben geïnspireerd. Hiervoor had Jan mijn ouders al gevraagd of hij met mij mocht omgaan. Het antwoord was "ze is nog zo jong". Maar Jan verzekerde hen dat dit probleem met de dag beter zou worden. Vader en moeder zullen een glimlach niet hebben kunnen onderdrukken. In mei 1943 trouwde mijn tweede zus met Frank Poot, een boer die een paar kilometer verderop woonde. Dit was de eerste keer dat Jan en ik samen op een familiefeest waren.

Tegelijkertijd was er een vreemde strijd aan de gang in mijn leven; de moeilijkste van mijn tienerjaren. Ik vind het moeilijk uit te leggen waar de strijd precies over ging. Ik was er niet absoluut zeker van of ik mijn verhouding met Jan moest voortzetten. Ik mocht hem heel graag en ik vertrouwde hem volledig, toch zat ik altijd in mijn hoofd met die grote beslissing. "Dit is voor altijd". Het maakte me doodsbang en ik was mij er toen niet van bewust dat communicatie deze pijnlijke periode in ons leven had kunnen voorkomen. Als ik dit maar meer volledig met hem had kunnen delen. Maar ik kon dat niet. Wij schoten beiden te kort en zagen niet dat communicatie het woord was dat ons er doorheen had kunnen trekken. In een paar woorden vertelde ik mijn moeder wat ik voelde maar zij had geen advies. Zij wist ook niet hoe te communiceren; het gebeurde gewoon niet in die dagen. Toen vertelde ik het aan mijn broer Klaas. Hij raadde mij aan "omdat ik nog zo jong was", zoals hij stelde, de relatie te verbreken. Toen ik moeder vertelde dat ik onze relatie had verbroken, was ze erg verdrietig en zei: "Dat had je niet moeten doen". Ik werd boos op haar. Dit is de enige keer dat dit ooit gebeurde. "Waarom zei U dit niet eerder?" hilde ik. "Nu is het te laat". Natuurlijk voelde ik mij daarna verschrikkelijk omdat ik haar ook pijn gedaan had. De volgende vijf maanden waren erg moeilijk voor ons allebei. Ik wist dat ik het alleen mijzelf kwalijk kon nemen en niemand anders. Nam ik dingen te serieus? Kan dat zo zijn? De strijd was niet voorbij; het was nog maar het begin. Naarmate de tijd verstreek realiseerde ik mij dat ik een grote vergissing had gemaakt. Toen onze eigen kinderen tieners waren en ik verwarring opmerkte in hun leven, probeerde ik met hen te praten als ze daaraan toe waren. Ik herinnerde mij zo goed mijn eigen ervaringen. Ik kon niet als excuus aanvoeren dat ik uit een neerslachtige familie kwam, ook al was mijn opa van Vliet de laatste zes jaar van zijn leven depressief. Ik voelde mij zelf verantwoordelijk voor de beslissing die ik had genomen en het duurde niet lang of ik kwam tot de conclusie dat ik van Jan hield en ik bad om een gelegenheid hem dit te zeggen. Het was een zegen dat ik hierover kon praten met mijn vriendin Bertha en in oktober sprak ik met Nel, de zus van Jan. Ik vertelde haar dat ik er spijt van had dat ik onze relatie zo abrupt had verbroken. Ik voelde mij verschrikkelijk over de pijn die ik hem had bezorgd. Ik kon nauwelijks wachten tot Nel de boodschap had doorgegeven aan haar broer, ik hoopte en bad dat zij dit zou doen. Spoedig bracht "mijn Jan" mij weer thuis en ik laat het aan de lezers hiervan over te raden wat er gebeurde toen we weer samen waren! Jan werd met open armen weer verwelkomd. Ons hele gezin was blij dat we weer samen waren; speciaal mijn moeder! Zij behandelde hem, vanaf het begin, als een welkome aanvulling van het gezin. Nu wist ik zeker dat hij de man was met wie ik mijn hele leven wilde delen. De volgende maand vond het huwelijk plaats van Jan's oudste zus Maartje en ik werd uitgenodigd voor de trouwerij. Vanaf toen kwam Jan elke zaterdagavond naar ons huis en op zondag gingen we beurtelings naar elkaars huis.